

Türkiye’de Akademik Coğrafya Dergileri

Cemalettin ŞAHİN*

Giriş

Türkiye’de coğrafyanın süreli yayın geçmişinin incelendiği bu çalışmanın başlıca amacı, Cumhuriyet dönemi coğrafya literatürünün önemli bir parçası olan akademik coğrafya dergileri hakkında bir kaynakça vermek ve bu konudaki birikimi ortaya koymaktır. Alanın çoğu uzmanı tarafından yakinen bilindiğini tahmin ettiğimiz akademik coğrafya dergilerinin, özellikle bu alanda çalışan veya çalışacak yeni nesil coğrafyacılar ile diğer bilim alanlarından coğrafyaya ilgi duyanların bu dergiler vasıtasıyla ortaya çıkmış olan birikimi kullanmalarına katkı sunmak çalışmanın diğer amaçları arasında yer alır. Ayrıca, coğrafya külliyyatı üzerine özel sayı olarak çıkan bir yayında,¹ bu külliyyatın dergileri hakkında bilgi vermek amacını taşır. Yayın hayatı sona eren ve internet erişimi olmayan coğrafya dergilerinin varlığı bu bilgileri daha da önemli kılar. Esasen, bu dergilerin tamamı olmasa da en azından bazıları tek başına bir yayına konu olacak niteliktedir. Özellikle yayın geçmişi uzun yılları bulan ve sayı bakımından önemli bir hacme ulaşmış olanlar için bu mümkündür. Nitekim böyle bir çalışma *Türk Coğrafya Dergisi* için yakın bir geçmişte yapılmıştır.² Cumhuriyet döneminde yayımlanmış ve sayıları 16’yı bulan (Tablo: 1) akademik coğrafya dergilerinin tamamını incelediğimiz bu çalışmanın amacı, coğrafyanın süreli yayın literatürü hakkında toplu bilgi vermek olduğundan, dergiler hakkında detaya girilmemiş, içerik analizi yapılmamıştır.³

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, csahin@marmara.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8896-010X>

1 Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Coğrafya Serisi.

2 Hasan Özdemir, “Türk Coğrafya Dergisi’ndeki Yayınlar Hakkında (1943-2014).” *Türk Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 2014, sy. 63, s. 51-56.

3 Akademik coğrafya dergilerinden, tek sayı çıkmış ve dolayısıyla süreli yayın niteliği kazanmamış olanlar bu çalışmaya dahil edilmemiştir (*Ondokuzmayıs Üniversitesi Fen*

Coğrafyanın müstakil bir bilim olarak yükseköğrenimde okutulmaya başlanması Osmanlı döneminde olmuştur. Coğrafya, 1863 yılında Dârülfünun'da okutulan dersler arasında yer alıyordu.⁴ Bugünkü İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Edebiyat Mekteb-i Âlisi adıyla 1900 yılında yeniden açıldığında; Coğrafya-yı Umûmî, Coğrafya-yı Osmânî ve Coğrafya-yı Umrânî gibi dersler okutuluyordu. Coğrafya, 1912'de Dârülfünun Ulûm-i Edebiyye şubesinde okutulacak programlar arasında bulunuyordu. 1915-1916 ders yılında Edebiyat Fakültesi'nde *Tarih ve Coğrafya* bölümü olarak yer almış olan coğrafya, I. Dünya Savaşı sonrasında Edebiyat Fakültesi'ni teşkil eden dört ana bölümden biriydi.⁵ Böylece coğrafya müstakil bir bölüm haline gelmişti. Burada görev almış hocalar, mesleki çalışmalarının bir kısmını teşkil eden makaleleri, henüz müstakil bir coğrafya dergisi olmadığı için, *Dârülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası*'nda yayımlamıştır. Coğrafya bölümünde görev yapan Faik Sabri Duran, İbrahim Hakkı Akyol, Hamid Sadi Selen ve Ali Mâcid Arda'nın değişik konu ve tarihlerde kaleme aldığı makaleler adı geçen mecmuada basılmıştır. Bunlar üniversite bünyesinde ilmî bir dergide yayımlanmış ilk akademik coğrafya makaleleri olmuştur. Adı geçen mecmuada 1916-1926 yılları arasında Faik Sabri Duran'ın üç makalesi yayımlanmıştı. Hamid Sadi Selen'in biri tercüme (1926) ve biri telif (1932) olmak üzere iki makalesi, 1928-1932 yılları arasında Ali Mâcid Arda'nın ikisi telif, on ikisi tercüme olmak üzere toplam on dört makalesi basılmıştı. Coğrafya şubesinde öğrenci olan Mehmet Besim Darkot'un da bir tercüme makalesi yayımlanmıştı.⁶ Coğrafya makaleleri adı geçen mecmuanın VII. cildinden sonra ağırlıklı olarak yer alırken, mecmuanın VII. cildin III. sayısı yalnızca coğrafya yazılarından ibaretti.⁷ Adı geçen sayıda ikisi telif, üçü tercüme toplam beş coğrafya makalesi vardı.

Dönemin az sayıdaki coğrafyacı akademisyeni, *Dârülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası* dışında başka ilmî dergilerde de yayın yapmıştır. Bunlar arasında *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*⁸ gibi akademik dergiler bulunuyordu. Ayrıca

Edebiyat Fakültesi Dergisi Coğrafya Serisi, Samsun, 2000, c.1, sy. 1. *Beşeri Coğrafya Dergisi*, 2013, c.1, sy. 1). Akademik dergilerinden başka popüler coğrafya dergileri de çıkmıştır. 1950-1951 yıllarında *Coğrafya Dünyası* adıyla çıkan böyle bir dergide, Hamit Sadi Selen, Erol Tümertekin ve Metin Tuncel'in güncel konularda yazıları yayımlanmıştır (*Coğrafya Dünyası*, İstanbul, N. Ahmet Banoğlu, 1950, sy. 1-2, 1951, sy. 3-4). *Tarih Coğrafya Dünyası* adıyla bir başka dergi daha çıkmıştır (N. Ahmet Banoğlu, *Tarih Coğrafya Dünyası*, İstanbul, 1959, sy. 1-12).

- 4 Ekmeleddin İhsanoğlu, "Dârülfünun." *İslam Ansiklopedisi*, TDV, İstanbul, 1993, c. 8, s. 522.
- 5 Taner Tarhan ve Ömer Faruk Akün, "Edebiyat Fakültesi." *İslam Ansiklopedisi*, TDV, İstanbul, 1994, c. 10, s. 399-400.
- 6 Fahameddin Başar, "Dârülfünun Edebiyat Fakültesi Mecmuası'ndaki Makaleler ve Yazarları," *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, İstanbul, 2002-2003, sy. 38, s. 191-192.
- 7 Aykut Kazancıgil ve Ayhan Vergili, "İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi Mecmuası (İnceleme ve Dizin)." *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Niğde, 2002, sy. 12, s. 38.
- 8 Hamit Sadi Selen, "Paşaeli: Şarkî Trakya'nın Coğrafyasına ve İktisadî Tarihine Dair Notlar." *Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası*, İstanbul, 1931, c. I, s. 71-104.

ülkemin önemli ve köklü ilmî dergilerinden olan *Türk Tarih Kurumu Belleten*⁹ ve *Türk Yurdu*¹⁰ dergileri de coğrafyacı akademisyenlerin makale yayımladığı dergiler arasındaydı. Müstakil bir coğrafya dergisinin olmadığı yıllarda coğrafya makaleleri bu gibi akademik dergilerde basılmıştı.

Türkiye’de akademik bir coğrafya dergisinin yayınlaması konusunda netice veren ilk somut adım, Maarif Vekilliği tarafından tertip edilen Birinci Coğrafya Kongresi’nde atılmıştır. 6-11 Haziran 1941 tarihleri arasında Ankara’da yapılan kongrede, Türkiye’de coğrafyanın pek çok alanında önemli kararlar alınmıştır. Bunlardan biri de bir coğrafya dergisinin neşredilmesi kararıdır. Kongreye katılan azaların tamamının imzası ile Türk Coğrafya Kurumu’nun kurulması ve kurumun fikirlerini neşretmek üzere bir coğrafya dergisi çıkarmak için Maarif Vekilliği’nin yardımı istenmiştir. Ayrıca, Türk Coğrafya Kurumu’nun tesisi ve kurumun ilk iş olarak ülkede coğrafya ilminin yayılması ve yurt coğrafyasının tanınmasını temin için resimli bir mecmuanın neşrine başlanması hususunda kongreye bir de takrir verilmiştir.¹¹ Buna cevaben Maarif Vekili Türk Coğrafya Kurumu’nun kurulacağı ve derginin de çıkarılacağını ifade etmiştir.¹²

Türkiye’nin ilk bilimsel coğrafya dergisi olan *Türk Coğrafya Dergisi* 1943 yılında Türk Coğrafya Kurumu (12 Mart 1942) tarafından yayımlanmıştır. Bu konuda dünyadaki gelişmelere bakılacak olursa, coğrafya alanında ilk süreli yayın *Bülden de la Société de Géographie* adıyla Coğrafya Topluluğu (1821)¹³ tarafından 1822 yılında Paris’te çıkarılmıştır.¹⁴ “*The Journal of the Royal Geographical Society of London*” dergisinin ilk sayısı Londra Coğrafya Topluluğu¹⁵ (1830) tarafından 1831 yılında yayımlanmıştır.¹⁶ Topluluğun günümüzdeki bilimsel yayın organı olan *The Geographical Journal*’ın ilk sayısı 1893 yılında çıkmış olup, 2018 yılında 184. sayısı basılmıştır.¹⁷ “*Jährliche Übersicht der Thätigkeit der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin*” isimli coğrafya dergisinin ilk sayısı 1833 yılında Berlin Coğrafya Topluluğu (1928) tarafından basılmıştı. Dergi, “*Die Erde – Zeitschrift der Gesellschaft für*

9 Hamit Sadi Selen, “Piri Reisin Şimalî Amerika Haritası Telif 1528.” *Türk Tarih Kurumu Belleten*, Ankara, 1937, c. 1, sy. 2, s. 515-523.

10 Hamit Sadi Selen, “Anadolu’dan Geçen Kadim Transit Yolları.” *Türk Yurdu Dergisi*, İstanbul, 1928, c. 5, sy. 28, s. 360-367.

11 Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar Müzakereler Kararlar. Maarif Vekilliği Yay., Ankara, s. 110.

12 Birinci Coğrafya Kongresi Raporlar Müzakereler Kararlar. Maarif Vekilliği Yay., Ankara, s. 106.

13 “Société de Géographie,” 04.08.2018, <https://socgeo.com/qui-somme-nous/>

14 “Bülden de la Société de Géographie,” 04.08.2018, <https://gallica.bnf.fr/ark:/12148/cb34424377d/date>

15 Daha sonra *Kraliyet Coğrafya Topluluğu* (*The Royal Geographical Society*) adını almıştır.

16 “The Journal of the Royal Geographical Society of London,” 04.08.2018, <https://www.jstor.org/journal/jroyageogsocilon>.

17 “The Geographical Journal” 10.8.2018, <https://rgs-ibg.onlinelibrary.wiley.com/journal/14754959>

Erkunde zu Berlin" adıyla günümüzde yayın hayatını sürdürmektedir.¹⁸ "*The Imperial Russian Geographical Society Herald*"¹⁹ dergisi ise 1865 yılında Rus Coğrafya Topluluğu (1845) tarafından çıkarılmıştı.²⁰ Bu yayınlar ile mukayese edilirse, Türkiye'de akademik bir coğrafya dergisinin yayımlanması oldukça geç başlamıştır.

Günümüz coğrafya bilim dünyasında yayımlanan genel mahiyette dergiler olduğu gibi, coğrafyanın alt disiplinlerine ait dergiler de mevcuttur. Bunlardan bazıları elli-altmış yıllık yayın geçmişine sahiptir. Coğrafyanın iki temel alt disiplini olan fiziki ve beşeri coğrafya alanındaki dergiler yanında, bu disiplinleri teşkil eden; nüfus ve ulaşım coğrafyası, ekonomik coğrafya, kültürel coğrafya ve tarihi coğrafya adlarıyla ayrı ayrı bilimsel dergiler de çıkmaktadır.²¹ Türkiye'de akademik coğrafya dergileri için henüz bu ölçüde bir gelişimden bahsetmek mümkün değildir.

Türk Coğrafya Dergisi: Türkiye'nin İlk Bilimsel Coğrafya Dergisi

Birinci Coğrafya Kongresi'nde (1941) çıkarılmasına karar verilen coğrafya dergisi, bu karardan iki yıl sonra hayat bulmuş ve *Türk Coğrafya Dergisi* adıyla 1943 yılında yayın hayatına başlamıştır. *Türk Coğrafya Dergisi* Türkiye'nin ilk bilimsel coğrafya dergisi olmuştur. Türk Coğrafya Kurumu²² bilimsel yayın organı olan dergi, bu özelliğini 1951 yılında *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* çıkana kadar korumuştur. *Önsöz, makale ve haber* kısımlarından oluşan ilk sayıda tarihsel, genel ve yerel yazılar başlığı altında tasnif edilmiş sekiz makale yer alır.

Makalelerden sonra *Notlar ve Kontrandüler*²³, *Haberler ve Yayınlar* başlığı altında, coğrafyanın akademik hayatının çeşitli yönlerini aksettiren bilgilere yer verilmiştir. Milletlerarası coğrafya kongrelerine dair bilgi ve haberlerin olduğu bu bölümde, yerli ve yabancı çok sayıda akademik coğrafya yayını tanıtılmış, önemli bir kaynakça teşekkül etmiştir. Yabancı yayınların tanıtım sıklığı o tarihlerde Türk coğrafyacıların yurt dışıyla olan mesleki irtibatı ve bu alandaki gelişmelerin

18 "Journal of the Geographical Society of Berlin," 04.08.2018, <https://www.dierde.org/index.php/die-erde/about>.

19 1992'de *The Russian Geographical Society Herald* adını almıştır.

20 "Russian Geographical Society," 04.08.2018, <https://www.rgo.ru/en/society/rgs-periodicals/rgs-herald>.

21 *Progress in Human Geography* (1977), *Progress in Physical Geography* (1977), *Journal of Historical Geography* (1975), *Japanese Journal of Human Geography* (1949), *Journal of Cultural Geography* (1980), *Population Space and Place* (1995) ve *Journal of Economic Geography* (2001) bu dergilere örnek olarak verilebilir.

22 Kurum dergi dışında toplam 4 sayı bülten çıkarmış ve burada 20'den fazla makale ve kitap tanıtımı yapılmıştır (Harun Tuncel, "Türk Coğrafya Kurumu Yayınları Bibliyografyasına Ek," *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Ankara, 1994, sy. 3, s. 372)

23 Bir konu üzerinde bilgi verme. Alıntılar anlamına da gelir.

takibini göstermesi bakımından önemlidir. Bu sayede dergi coğrafyacılar arasında gerçek bir haberleşme aracı, mesleki gelişmelerin takip edilebileceği bir yayın olmuştur. Derginin ilk 26 sayısında bu tür haber ve bilgiler daha yoğun olarak yer almıştır. Ayrıca dergide, Türk Coğrafya Kurumu’nun yapmış olduğu; toplantı, gezi, coğrafya meslek haftası, konferanslar ve Türk Coğrafya Kurumu kongreleri gibi çeşitli faaliyetler duyurulmuştur.

İlk 26 sayıda her makalede yabancı dilde özet yoktur. Ancak büyük çoğunlukta, bazılarında kısa bazılarında ise 6-7 sayfayı bulan, yabancı dilde özetler verilmiştir. 1992 yılında basılan 27. sayıdan itibaren her makalenin yabancı dilde kısa bir özeti mevcuttur.

İlk yayınlandığı 1943 yılında 4 sayı çıkan *Türk Coğrafya Dergisi*, çoğunlukla yılda 1 veya 2 sayı olarak basılmıştır. Düzenli bir şekilde basılma imkanı bulamayan dergi, yayın hayatına en uzun arayı 26 ile 27. sayılar arasında vermiştir. 1974 yılında basılan 26. sayıdan on sekiz yıl sonra, 1992 yılında 27. sayı ile dergi tekrar çıkmaya başlamıştır. İkinci dönem diyebileceğimiz 1992 yılı sonrasında her yıl düzenli olarak bir sayı çıkmış, 2001 yılından itibaren de yılda iki sayı olarak yayın hayatına devam etmektedir. İlk sayıda derginin yayın yeri Ankara, sonrasında ise İstanbul olmuştur.

Türkiye’de akademik dergi yayıncılığında 1990’lı yıllardan itibaren yaygınlaşmaya başlayan hakem uygulamasına *Türk Coğrafya Dergisi* 2000 yılında 35. sayı ile geçmiş, böylece ulusal hakemli dergi niteliği kazanmıştır. 2009 yılında basılan 52. sayıdan itibaren elektronik/online olarak yayımlanan dergi, TÜBİTAK ULAKBİM (TR Dizin), Index Copernicus, Google Scholar, Journal Seek, ASOS Index Sobiad tarafından indekslenmektedir.²⁴ 2019 yılı itibarıyla 73. sayısı çıkmış olan *Türk Coğrafya Dergisi*’nde 700’e yakın makale yayımlanmıştır.

İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi: Üniversite Yayını İlk Coğrafya Dergisi

Türkiye’nin ilk coğrafya bölümü olan bugünkü İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü tarafından çıkarılan *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* yayın hayatına 1951 yılında başlamıştır. Türkiye’de bir üniversite tarafından çıkarılan ilk akademik coğrafya dergisidir. *Türk Coğrafya Dergisi*’nin 1943 yılında yayına başlamasından sekiz yıl sonra çıkan dergi, Türkiye’nin ikinci bilimsel coğrafya dergisidir. İkinci bir derginin çıkmaya başlaması Türkiye’de coğrafya alanındaki gelişmenin bir işareti olarak kabul edilebilir.

İlk sayının arka kapağında yer alan bilgiye göre İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü mensuplarının bilimsel çalışmalarını duyurmak amacıyla çıkarılan

²⁴ “Türk Coğrafya Dergisi”, 15.01.2019, <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/50076>).

derginin yılda 3 sayı basılması planlanmıştır.²⁵ Ancak 29 yıllık yayın devresi incelendiğinde, bazı yıllarda basılmadığı, çoğunlukla yılda bir sayı, 1955 ve 1973 yılında ise iki sayı basıldığı görülür. İlk sayısı 1951 yılında çıkan derginin son sayısı 1980 yılında basılan 23. sayı olmuştur. Bu süreçte dergide yaklaşık 235 makale yayımlanmıştır.

Derginin ikinci sayısından itibaren, önceleri arka kapakta, daha sonraları ise iç kapaktan sonra İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü yayın listesi verilmiştir. İkinci sayının arka kapağında verilen listede 13 kitap, 23. sayıda iç kapaktan sonra verilen listede ise 115 kitap ve 2 derginin künyesi mevcuttur. Bu liste araştırmacılara toplu bir literatür veren önemli bir kaynak niteliğindedir.

Günümüz akademik coğrafya dergilerinde çok seyrek, ancak geçmişte yaygın olarak gördüğümüz bir uygulama *Coğrafya Enstitüsü Dergisi'*nde sıklıkla yer almıştır. Derginin birçok sayısında makalelerden sonra; *yeni yayınlar, haberler, kontrandüler ve notlar* başlığı altında değişik konularda bilgi verilmiştir.²⁶ Bu sayede dergi, coğrafya bilim camiasında yaşanan gelişmeler hakkında fikir edinme, ve bunlardan haberdar olma imkanı sunmuştur. Yurt dışı ve Türkiye'de yapılan mesleki kongre, konferans ve toplantılardan yeni çıkan yayınlara, coğrafya camiasının tanınmış bilim adamlarının vefat haberlerine kadar çok çeşitli konularda bilgi verilmiştir. Dergide görülen bir başka uygulama da bazı makalelerden sonra *tartışma* kısmının yer almasıdır.²⁷ Bu kısım, makaleye yönelik yapılan eleştirilere ve bunlara verilen cevaplara ayrılmıştır.

*Coğrafya Enstitüsü Dergisi'*nde az sayıda olsa da yabancı coğrafyacılar ait makaleler de basılmıştır.²⁸ 1950-1960'lı yıllarda basılan bu makaleler, adı geçen yıllarda, Türk coğrafyacıların yabancı meslektaşlarıyla olan irtibatını göstermesi bakımından önemlidir.

1951 yılında yayın hayatına başlayan *Coğrafya Enstitüsü Dergisi'*nin 23. ve aynı zamanda son sayısı 1980 yılında basılmıştır. 1982 yılında yapılan düzenlemeyle üniversitelerde yeni bir yapılanmaya gidilmesi ve bu kapsamda İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü'nün faaliyetine son verilmesi derginin de kapanmasına

25 *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1951, c. 1, sy. 1, arka kapak.

26 Bu tür yazılar derginin 2, 3-4, 5-6, 12, 17, 18-19, 20-21 ve 22. sayılarında mevcuttur.

27 *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1980, sy. 23.

28 George F. Carter ve V. P. Sokoloff, 1952-1953, *Humisol*. c. 2, sy. 3-4, s. 1-17. Daha sonra 1954 yılında İngilizce olarak yayımlanmıştır (*Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1954, sy. 1, s. 50-65.); Fred W. Foster, "Amerika Birleşik Devletlerinde Haritalama ve Yerleşme Tipleri," 1964, sy. 14, s. 99-109; Hüttheroth, W. D., "Yığılca Kazasında Karadere Vadisi," 1962, c. 6, sy. 12, s. 166-169. Makale daha önce Almanca olarak yayımlanmıştır (*Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*, 1961, sy. 7, s. 87-97); Xavier de Planhol, "Eğridir Güneyinde Tabii Üniteler," 1951, c. 1, sy. 2, s. 113-126; Xavier de Planhol ve Turgut Bilgin, "Karagöl Kütlesi Üzerinde Pleistosen ve Aktüel Glasiyasyon ile Periglasyal Şekiller," 1962, c. 6, sy. 12, s. 127-146.

neden olmuştur. İdari ve kurumsal yapıların değişmesi başta olmak üzere, çeşitli sebeplerle zaman içinde akademik dergilerin bazıları kapanmış, bunların yerine yenileri almıştır. Bir anlamda eskinin devamı durumunda olan yeni dergiler ve bunları çıkaran kurumlar, eski dergilerin arşivine internet üzerinden erişim imkanı sunmaktadır. Bu imkanın olmadığı akademik coğrafya dergilerinden biri de *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*’dir. Bu ve benzer durumda olan diğer coğrafya dergilerinin dijital ortama aktarılması buradaki literatürün paylaşımına açılması bakımından önemli bir konudur.

Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul: Türkiye’de Yabancı Dilde İlk Coğrafya Dergisi

1951 yılında *Coğrafya Enstitüsü Dergisi*’ni çıkarmaya başlayan İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü, 1954 yılında Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul adıyla yabancı dilde bir dergiyi daha yayın hayatına sokmuştur. Derginin en önemli özelliği yabancı dilde Türkiye’de yayımlanan ilk akademik coğrafya dergisi olmasıdır. Yabancı dilde basılmasının amacı Türkiye’de coğrafya alanında yapılan akademik çalışmalarını dünyaya duyurmaktır.

Adından da anlaşılacağı gibi, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*’nin yabancı dilde basılmış şeklidir. Hemen tamamıyla bu dergide yayımlanmış makalelerin İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinde tekrar basımından oluşur. Ancak bunun dışında basılan makaleler de vardır. Büyük bölümü coğrafyacı olan yabancı araştırmacılara ait makalelerin çoğu böyledir. 1954-1973 yılları arasında 10’dan fazla yabancı araştırmacının makalesi yayımlanmıştır. Bunların yarıya yakını Türkiye coğrafyasının çeşitli konularına aittir.²⁹ Coğrafya Enstitüsü’nde yapılan

29 Richard Joel Russel, “Alluvial Morpholog,” 1954, sy. 1, s. 28-49. George F. Carter ve V. P. Sokoloff, Humisol, 1954, sy. 1, s. 50-65. Makale daha önce Türkçe olarak basılmıştır (*İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1952-1953, c. 2, sy. 3-4, s. 1-17); Karl Krüger, Weltwirtschaftliche Leistungssteigerung durch “Regionaltechnik” 1958, sy. 4, s. 1-8; Xavier de Planhol ve Hamit İnandık, “La limite de La Glaciation Quaternaire dans Le Massif du Yeşil Göl Dağ (Anatolie du Sud-Ouest),” 1958, sy. 4, s. 33-35; Claude Collin Delavaud, “Contribution a l’Etude des Escarpements de Faille Situes au Sud-Ouest d’Inönü (Phrygie-Turquie),” 1958, sy. 4, s. 36-42; J. H. G. Lebon, “The Control and Utilization of Nile Waters: A Problem of Political Geography,” 1960, sy. 6, s. 32-49; W. Hütteroth, “Das Karadere-Tal im Yığılca-Kaza,” 1961, sy.7, s. 87-97. Makale daha sonra Türkçe olarak da yayımlanmıştır (*İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, 1962, c. 6, sy. 12, s. 166-169); Monkhouse, F. J., “Population and Resources of the European Common Market,” 1962, sy. 8, s. 26-32; Schwarz, G., “Geographische Forschungsmethoden Hinsichtlich der Landlichen Siedlungen Insbesondere der Orts-und Flurformen in Mittelund Südosteuropa,” 1962, sy. 8, s. 3-25; Small, R. J., “Some Preliminary Observations on Slope Development in the Grands Causses,” 1964, sy. 9-10, s. 72-84; John F. Kolars, “Decision and Commitment in Turkish Agriculture,” 1968, sy. 11, s. 37-46; John Clark, “The Growth of Ankara 1961-1969,” 1970-1971, sy. 13, s. 119-140; Peter Benedict, “Change in the Economic Functions of a Small Anatolian Town: 1947-1967,” 1973, sy. 14, s. 43-96; John R. Clark, “The Complementarity of Classic Models of Urban Form,” 1977-1978, sy. 16, s. 137-148.

çalışmaları yurt dışında duyurmayı amaçlayan dergide, yabancı coğrafyacılar ait makale basılmış olması derginin amacına kısmen de olsa ulaştığını gösterir. Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul dergisi yayında olduğu 1951-1980 yılları arasında toplam 17 sayı çıkmıştır. Bazı sayılarında³⁰ kitap tanıtımları da yapılan dergide 150 kadar makale basılmıştır. Yukarıda da bahsedildiği gibi, 1982 yılında üniversitelerde yapılan düzenlemeler nedeniyle Coğrafya Enstitüsü'nün faaliyetine son verilmesi derginin kapanmasına neden olmuştur. Türkiye'nin yabancı dilde çıkan ilk coğrafya dergisi arşivine internet ortamında erişim imkânı yoktur.

Coğrafya Araştırmaları Dergisi (DTCF)

Coğrafya alanında Türkiye'nin ikinci yükseköğretim kurumu olan Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü kuruluşundan (1936) otuz yıl sonra *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* adıyla süreli bir yayın çıkarmıştır. Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü yayın organı olan derginin ilk sayısı 1966 yılında basılmıştır. İlk sayıda yaklaşık bir buçuk sayfalık *İlk söz* bahsinde dergi hakkında bilgi verilmesi beklenirken, bunun yerine Coğrafya Bölümü'nde görev yapmış Alman Prof. Dr. Herbert Louis'in meslek hayatı anlatılmıştır. Bu nedenle derginin yayın amacı ve yayın periyodu gibi konular hakkında bilgi sahibi değiliz.

Coğrafya Araştırmaları Dergisi, üniversite çatısı altında bir bölüm tarafından çıkartılan üçüncü akademik coğrafya dergisidir. İlk sayısı 1966 yılında çıkan derginin 12. ve aynı zamanda son sayısı 1996 yılında basılmıştır. Bazı sayılarında³¹ yayın tanıtımı yapılan derginin otuz yıllık yayın sürecinde 110 kadar makale yayımlanmıştır. Toplam 12 sayı çıkmış olan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*'nin 1-11. sayılarına, Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi web sayfasından erişim imkânı vardır.³²

Jeomorfoloji Dergisi

Buraya kadar zikredilen akademik coğrafya dergileri, coğrafyanın tüm disiplinlerini kapsayan genel nitelikte dergilerdir. Ancak 1969 yılında çıkan *Jeomorfoloji Dergisi* bunlardan farklıdır. Coğrafya içinde fiziki coğrafyanın bir alt disiplini olan jeomorfoloji alanındaki dergi, Türkiye coğrafya literatüründe bir ilk olmuştur. Türkiye Jeomorfoloğlar Derneği (1964) yayın organı olan derginin amacı,

30 Sy.1, 16, 17.

31 Kitap tanıtımı yapılan bazı sayılar; 5-6, 7, 8, 9, 10.

32 "Coğrafya Araştırmaları Dergisi" 20.08.2018, <http://tucaum.ankara.edu.tr/cografya-arastirmalari-dergisi-dtcf/>. Ancak derginin; 1, 3-4, 7, 9, 10 ve 11. sayının baskı tarihleri adı geçen web sayfasında sehven hatalı yazılmıştır. Örneğin, 8. sayısı 1977 yılında çıkmış olan derginin 9, 10 ve 11. sayılarının baskı tarihi 1968 olarak verilmiştir. Web sayfasında her sayı için verilen kapak sayfasında doğru bilgi mevcuttur.

jeomorfolojiyi tanıtmak, jeomorfoloğlar arasında birliği sağlamak ve jeomorfoloji alanındaki gelişmeleri duyurmak şeklinde tarif edilmiştir.³³

Yazı kurulunda coğrafyacı akademisyenlerin çoğunlukta olması ve ayrıca dergiyi yayımlayan Türkiye Jeomorfoloğlar Derneği’nin³⁴ kurucuları arasında çok sayıda coğrafyacı akademisyenin varlığı derginin akademik yönünün güçlü olmasında etkili olmuştur. Dergide coğrafyacı akademisyenler tarafından çok sayıda makale yayımlanmıştır.

Akademik coğrafya dergileri arasında alt disipline özgü bir derginin çıkması, Türkiye’de coğrafyanın gelişmene bir işaret olarak kabul edilebilir. İlk sayısı 1969 yılında çıkan *Jeomorfoloji Dergisi*’nin son sayısı 1998 yılında basılmıştır. Bu süreçte ağırlıklı olarak yılda bir sayı çıkmış, ancak bazı yıllarda bu mümkün olmamıştır. Toplam 21 sayı çıkan dergide 200’ü aşkın makale basılmıştır. Bu bakımdan jeomorfoloji alanında çalışanlar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Bugün için dergi arşivine internet ortamında erişim imkanı yoktur.

Ege Coğrafya Dergisi

İlk sayısı 1983 yılında çıkan *Ege Coğrafya Dergisi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü bilimsel yayın organıdır. Halen yayın hayatında olan dergi, üniversite çatısı altında çıkan 4. bilimsel coğrafya dergisidir. 1983-2009 yılları arasında ağırlıklı olarak yılda bir, bazı yıllar da ise iki sayı basılmıştır. Ancak 2010 yılından itibaren yılda iki sayı olarak düzenli çıkmaktadır. 2019 yılı itibariyle 28. cildin 2. sayısı ile toplam 39 sayı basılmıştır. Bu sayılarda 240 civarında makale yayımlanmış, bazı sayılarda yayın tanıtımı da yapılmıştır.³⁵ Halen elektronik/online yayımlanan ve hakemli olan derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce’dir. *Ege Coğrafya Dergisi*, ULAKBİM TR Dizin’de taranmaktadır.³⁶

Bülten

İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü yayın organı olan derginin ilk sayısı 1984 yılında çıkmıştır. Düzenli olarak yılda bir sayı çıkan derginin son sayısı 1994 yılında basılan 11. sayı olmuştur. Bu sayılarda toplam 170 kadar makale mevcuttur. Ancak bunların bir kısmı coğrafya sahasına dâhildir. 1992 yılında Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü’nün adı değişmiş,³⁷ enstitü

33 İbrahim Bulut, “Çıkarırken,” *Jeomorfoloji Dergisi*, Ankara, 1969, sy. 1, 1969, s. no verilmemiştir.

34 Derneğin 13 kurucu üyesinden 7’si İstanbul ve Ankara Üniversitesi Coğrafya Bölümü öğretim üyelerinden oluşur (Yurdumuzun Teknik ve Ekonomik Kalkınmasında Jeomorfoloğ Olarak Yerimiz İhmal Edilemez, *Türkiye Jeomorfoloğlar Derneği Yıllık Bülteni*, Ankara, 1973, sy. 1, s. 84).

35 Yayın tanıtımı yapılmış bazı sayılar şunlardır; 1, 2, 4, 5 ve 6.

36 “Ege Coğrafya Dergisi,” 30.01.2019, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ecd>.

37 “İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü,” 25.01.2019, <https://denizbilimleri.istanbul.edu.tr/tr/content/enstitumuz/tarihce>.

adından coğrafya çıkartılmış, bu gelişmeler derginin yayın hayatının sona ermesine neden olmuştur. Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü'nün günümüzdeki devamı olan Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü web sayfasından derginin arşivine ulaşmak mümkündür.³⁸

Coğrafya Dergisi

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü yayın organı olan *Coğrafya Dergisi*'nin ilk sayısı 1985 yılında çıkmıştır. Adı geçen bölüm mensuplarının yaptığı ilmi araştırmaları duyurmak gayesiyle çıkarıldığı ifade edilen³⁹ dergiye, daha sonra bölüm dışından da makale kabul edilmiştir. *Coğrafya Dergisi*, 1951-1980 yılları arasında yayımlanan, ancak 1982 yılında üniversitelerin yeni bir yapıya kavuşmasıyla yayını son bulan *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*'nin devamı niteliğindedir. İlk sayının çıktığı 1985 yılından 1997 yılına kadar düzensiz aralıklarla basılmış olan dergi, 1997-2007 yılları arasında yılda bir sayı, bu tarihten sonra ise yılda iki sayı olarak düzenli bir şekilde yayımlanmaktadır. 2019 yılı itibariyle 39. sayısı çıkan dergide 260 kadar makale basılmıştır. Seyrek de olsa bazı sayılarında yayın tanıtımı yapılan dergide, Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü ve Coğrafya Bölümü yayın listesi de verilmiştir. Üçüncü sayıda verilen yayın listesinde Coğrafya Enstitüsü'ne ait 115, Coğrafya Bölümü'ne ait 32 eserin künye bilgisi mevcuttur. Listede yer alan ilk yayının tarihi 1930 olup, bu tarihten dergi basım yılına kadar çıkmış yayınların yer aldığı liste, önemli bir literatür durumundadır. Hakemli olan *Coğrafya Bölümü Dergisi'nin* yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Elektronik/online ortamda yayımlanan dergi Web of Science Core Collection ve Emerging Sources Citation Index (ESCI) tarafından indekslenmektedir.⁴⁰

Review of the Department of Geography University of Istanbul

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü tarafından yayımlanan dergi, 1954 yılında aynı üniversitenin Coğrafya Enstitüsü tarafından çıkarılan yabancı dildeki ilk akademik coğrafya dergisinin⁴¹ devamı niteliğindedir. Türkiye'de yabancı dilde çıkan ikinci akademik coğrafya dergisidir. İlk sayısı 1986-1987 yılında çıkmış, ancak uzun ömürlü olamamış, 1999 yılında basılan 5. sayı ile yayını sona ermiştir. Esas itibariyle 1985 yılında yayına başlayan *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Dergisi*'ndeki makalelerin yabancı dilde tekrar basılmasıyla çıkarılmış bir dergidir. Dergi arşivine internet ortamında erişim imkânı yoktur.

38 "İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve İşletmeciliği Enstitüsü," 25.01.2019, <https://denizbilimleri.istanbul.edu.tr/tr/content/enstitumuz/enstitu-dergileri>.

39 *Coğrafya Dergisi*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul, 1985, sy. 1, iç kapak.

40 "Coğrafya Dergisi," 16.01.2019, <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/36359>

41 *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul*.

Coğrafya Araştırmaları Dergisi (AKDTYK)

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu’nun yayın organı olan *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, üniversite dışında bir kamu kurumu tarafından çıkarılan ilk coğrafya dergisidir. Derginin ilk sayısı 1989 yılında basılmıştır. Yılda bir sayı olarak planlanan dergi, Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu çalışmaları kapsamında çıkarılmıştır.⁴² Ancak, Türkiye’de sıkça karşılaştığımız bilimler arası çekişme ve taassup nedeniyle adı geçen kurumdaki diğer sosyal bilim mensuplarının lobi faaliyetleri sonucunda Yüksek Kurum bünyesinde bulunan Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu kapatılmış ve buna bağlı olarak derginin yayın hayatı 1996 yılında basılan 4. sayıda sona ermiştir. Bu gelişmelerin yaşanmasında konuyu yeterince sahiplenmeyen coğrafya bilim camiasının da payı olmuştur. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*’nin 4 sayısında 55 civarında makale basılmıştır. Derginin çıkmış sayılarına Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi web sayfasından ulaşmak mümkündür.⁴³

Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi

Ankara Üniversitesi’ne bağlı Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yayımlanan derginin ilk sayısı 1992 yılında basılmıştır. İlk sayıda “*Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi*” adıyla çıkmış, ikinci sayıdan itibaren derginin adı başlıkta verildiği şekilde değiştirilmiştir. 1992’de çıkan ilk sayının *sunuş* yazısında, dergide ağırlıklı olarak Türkiye coğrafyasına ait yazılara yer verileceği ve ilk sayıdaki yazıların merkez tarafından yakın zaman önce yapılmış bir sempozyumda sunulan 17 tebliğden oluştuğu ifade edilmiştir. Ankara Üniversitesi bünyesinde yapılan bir düzenlemeyle, derginin adı *Coğrafi Bilimler Dergisi* şeklinde değiştirilmiş ve yayın hayatı sona ermiştir.⁴⁴ 2001 yılında basılan 8. sayı ile son bulan dergide yaklaşık 110 makale basılmıştır. Derginin çıkmış sekiz sayısına Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi web sayfasından ulaşmak mümkündür.⁴⁵

42 Suat İlhan, *Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu ve Coğrafya Araştırmaları Dergisi. AKDTYK Coğrafya Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 1989, sy. 1, s. 4-5.

43 “Coğrafya Araştırmaları Dergisi (AKDTYK)” 27.11.2018, <http://tucaum.ankara.edu.tr/cografya-arastirmalari-dergisi-akdtykm/>. Ancak bazı sayıların yayın tarihleri web sayfasında hatâ ile yanlış girilmiştir. 1991’de basılan 3. ve 1996’da basılan 4. sayının baskı tarihleri web sayfasında 1989 olarak verilmiştir.

44 “Coğrafi Bilimler Dergisi,” 05.01.2019, <http://tucaum.ankara.edu.tr/cografya-bilimler-dergisi-yayin-ilkeleri/>

45 “Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi” 27.12.2018, <http://tucaum.ankara.edu.tr/turkiye-cografyasi-arastirma-ve-uygulama-merkezi-dergisi/>. Ancak 1993-2001 yılları arasında çıkan 5 sayının (3-8. sayılar) baskı tarihi web sayfasında sehven 1993 olarak yazılmıştır.

Doğu Coğrafya Dergisi

Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Bölümü yayın organı olan *Doğu Coğrafya Dergisi*'nin ilk sayısı 1995 yılında Erzurum'da çıkmıştır. Bulunduğu coğrafi bölgeyle ilişkili isim almış olan derginin Doğanay tarafından kaleme alınmış ilk sayı *sunuş* yazısında verilen bilgilere göre dergi, adı geçen bölüm elemanları ve dergi üyelerinin çalışmalarını yayımlamak üzere yılda bir sayı olarak planlanmıştır. Öncelikle Doğu Anadolu Bölgesi'ne yönelik araştırmalardan çıkacak sonuçları ilgili kamu kurumları ve bilim çevrelerinin dikkatine sunmayı amaçlayan derginin nihai hedefi, Kafkasya ve Orta Asya Türk ülkelerinde coğrafi araştırmalara yönelip, sonuçlarını yayımlamak olarak belirtilmiştir. Derginin ilk sayısı üyelerin maddi katkılarıyla çıkarılmış olup, üniversite yönetiminden de yardım talep edilmiştir.⁴⁶ 1995 ve 1997 yıllarında birer sayı çıkmış olan dergi, 2000 yılından itibaren düzenli olarak yılda iki sayı olarak basılmıştır. 2019 yılı itibarıyla 42. sayısı çıkan *Doğu Coğrafya Dergisi*'nde basılan makale sayısı 530 civarındadır. *Türk Coğrafya ve Marmara Coğrafya* dergilerinden sonra coğrafya literatürüne en fazla katkı sağlayan dergi olmuştur. Elektronik/online ortamda basılan ve hakemli olan *Doğu Coğrafya Dergisi* Sobiad, Google Scholar, Ebsco Host tarafından dizinlenmektedir.⁴⁷

Marmara Coğrafya Dergisi

International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi Bölümü yayın organı olan derginin ilk sayısı, *Marmara Coğrafya Dergisi* adıyla, 1996-1997 yılında basılmıştır. Bağlı olduğu üniversite ve içinde bulunduğu coğrafi bölgeden isim almış olan dergide, coğrafya alanında yapılacak bilimsel çalışmaların yayımlanacağı ifade edilmiştir.⁴⁸ Derginin adı 2018 yılındaki 38. sayıda *International Journal of Geography and Geography Education* (IGGE) olarak değiştirilmiştir. 2001 yılından itibaren yılda iki sayı olarak basılan derginin, 2019 yılında 40. sayısı çıkmıştır. Bu sayılarda 610 civarında makale yayımlanmıştır. Basılan makale sayısı bakımından *Türk Coğrafya Dergisi*'nden sonra ikinci sırada olup, Türk coğrafya literatürüne önemli miktarda kaynak sağlamıştır. Coğrafya eğitimi konusundaki çalışmaların ağırlıkta olduğu derginin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Elektronik/online ortamda yayımlanan hakemli bir dergi olup ULAKBİM (TR Dizin), Ebsco, Doaj ve Ulrich's tarafından indekslenmektedir.⁴⁹

46 Hayati Doğanay, "Sunuş," *Doğu Coğrafya Dergisi*, Erzurum, 1995, sy. 1, s. 1.

47 "Doğu Coğrafya Dergisi," 02. 01. 2019, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunided>

48 Ali Selçuk Biricik, "Marmara Coğrafya Dergisi". *Marmara Coğrafya Dergisi*, İstanbul, 1997-1998, sy. 1, s. 3.

49 "International Journal of Geography and Geography Education" 14.01.2019, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igge>.

Coğrafi Bilimler Dergisi

Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından çıkarılan *Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*’nin adı 2001 yılında *Coğrafi Bilimler Dergisi* olarak değiştirilmiştir.⁵⁰ Böylece akademik coğrafya dergilerine bir yenisi daha eklenmiştir. Adı geçen merkezin yayın organı olan *Coğrafi Bilimler Dergisi*’nin ilk sayısı 2003 yılında çıkmış ve düzenli olarak yılda iki sayı basılmıştır. 2019 yılı itibarıyla 17. cildin 2. sayısı yayımlanmıştır. Bu süreçte çıkan 34 sayıda 200 kadar makale basılmıştır. Dergide, makale dışında, bir kitap tanıtımı ve iki de kitap değerlendirme yazısı çıkmıştır.⁵¹ Hakemli olan ve elektronik/online yayımlanan *Coğrafi Bilimler Dergisi* TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı, Social Science Research Network ve Sobiad tarafından dizinlenmektedir⁵²

Review of International Geographical Education Online (RIGEO)

Coğrafya eğitimi ve sosyal bilimler eğitimi alanında yayın yapan online bir dergi olan RIGEO’nun ilk sayısı 2011 yılında çıkmıştır. Bu tarihten sonra yılda üç sayı çıkan dergi 2019 yılı itibarıyla toplam 26 sayı basılmıştır. Bu sayılarda yayımlanan makale sayısı 160 kadardır. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü’nün 1954 ve Coğrafya Bölümü’nün 1986 yılında çıkardığı dergilerden sonra, Türkiye’de coğrafya alanında yabancı dilde çıkan üçüncü dergi olmuştur.⁵³ Derginin birçok sayısında “*Kitap İncelemesi*” başlığı altında yayın tanıtımı yapılmıştır.⁵⁴ Hakemli olan ve elektronik/online olarak yayımlanan dergi Scopus, Eric, Index Copernicus, Ebsco, informit Indexes ve ULAKBİM TR Dizin’de taranmaktadır.⁵⁵

Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi

Fiziki Coğrafyanın bir alt disiplini olan jeomorfoloji alanında, 1969 yılında çıkan ilk dergiden⁵⁶ uzun yıllar sonra, *Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi* adıyla yeni bir dergi çıkmıştır. Jeomorfoloji Derneği yayın organı olan dergi, Türk coğrafya camiasının jeomorfoloji alanındaki ikinci dergisi olmuştur. Yayın hayatına yeni

50 “Coğrafya Bilimler Dergisi,” 05.01.2019, <http://tucaum.ankara.edu.tr/cograf-bilimler-dergisi-yayin-ilkeleri/>

51 Kitap tanıtımı c. 13/1, kitap değerlendirme c. 15/1-2.

52 “Coğrafi Bilimler Dergisi”, 05. 01. 2019, <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/52310>

53 *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul* (1954-1980) ve *Review of the Department of Geography, University of Istanbul* (1986-1999).

54 Kitap tanıtımı yapılan cilt ve sayılar: c. 1/ 2, c. 2/2, c. 2/3, c. 3/3, c. 4/1-2-3, c. 5/1-2-3, c. 6/2, c. 7/1-2-3, c. 8/2-3 ve c. 9/1.

55 “RIGEO Review of International Geographical Education Online”. 03.01.2019, <http://rigeo.org/track-your-paper/>

56 *Türkiye Jeomorfolojlar Derneği yayın organı Jeomorfoloji Dergisi* (1969-1998).

başlamış olan derginin yılda iki sayı çıkarılması planlanmış olup, 2018’de 1. sayı, 2019 yılında ise 2. ve 3. sayıları çıkmıştır. Hakemli ve elektronik/online ortamda yayımlanan dergi, Türkçe ve İngilizce makale kabul etmektedir. *Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi* ULAKBİM TR Dizin, Asos İndeks, Google Scholar tarafından taranmaktadır.⁵⁷

Sonuç

Türkiye’nin ilk bilimsel coğrafya dergisi Türk Coğrafya Kurumu tarafından 1943 yılında çıkarılan *Türk Coğrafya Dergisi*’dir. Bunu diğer mesleki dergiler izlemiştir. Toplam sayıları 16’yı bulan akademik coğrafya dergilerinden 8’i halen yayın hayatına devam etmektedir.

Akademik coğrafya dergileri çoğunlukla üniversitelerin coğrafya bölümleri yayın organı olarak çıkmıştır. Ancak üniversite dışında sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumu tarafından yayımlanan coğrafya dergileri de olmuştur. Türkiye’nin ilk bilimsel coğrafya dergisi olan *Türk Coğrafya Dergisi*, *Jeomorfoloji Dergisi* ve *Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi* sivil toplum kuruluşu tarafından çıkarılmış coğrafya dergileridir. *Coğrafya Araştırmaları Dergisi*⁵⁸ ise üniversite dışında bir kamu kurumu tarafından yayımlanmıştır.

Akademik coğrafya dergileri arasında yabancı dilde yayımlanmış dergiler de vardır. 1954-1980 yılları arasında çıkmış *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul* dergisi yabancı dilde basılan ilk coğrafya dergisidir. Halen coğrafya alanında yabancı dilde yayın yapan *Review of International Geographical Education Online* adıyla bir dergi mevcuttur.

Birçok ülkede, geçmişte çıkmış coğrafya dergilerinin arşivine internet ortamında erişim imkanı mevcuttur. Türkiye’de bu durumdaki bazı coğrafya dergileri için böyle bir imkan yoktur. *Istanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, *Jeomorfoloji Dergisi*, *Review of the Department of Geography University of Istanbul* ve *Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul* bu durumda olan dergilerdir. Söz konusu dergilere ait arşivlerin dijital erişime açılması birçok bakımdan önemlidir.

Akademik coğrafya dergileri, 1990’lardan itibaren Türkiye’de bilimsel dergi yayıncılığında yaygınlaşmaya başlayan hakem uygulamasına geçmiş, gelişen ve değişen bilimsel dergi yayıncılığına uyum sağlamışlardır. Ayrıca ulusal ve uluslararası bilimsel dergi kriterlerine adapte olmaya çalışmışlardır. Bu süreç coğrafya dergilerinin 2000’li yıllardan sonra düzenli bir şekilde çıkmasında etkili olmuştur.

İlk akademik coğrafya dergisinin çıktığı 1943 yılından 2019’a kadar geçen 76 yıllık sürede, bu dergilerde 3.750 civarında makale basılmış, böylece coğrafya alanında önemli bir birikim ortaya çıkmıştır. Bu süreçte, Türkiye’nin ilk bilimsel

57 “Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi,” 11.01.2019 <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jader>

58 Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu yayını.

coğrafya dergisi olan *Türk Coğrafya Dergisi*, en uzun süreli yayın hayatı ve aynı zamanda en fazla makale sayısı ile Türkiye’de coğrafya literatürüne en çok katkı yapan dergi olmuştur.

	DERGİ ADI	İlk Sayının Basım Yılı	Son Sayı ve Yılı
1	Türk Coğrafya Dergisi	1943	73, 2019, YDE*
2	İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi	1951	23, 1980
3	Review of the Geographical Institute of the University of Istanbul	1954	17, 1979-1980
4	Coğrafya Araştırmaları Dergisi (Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü)	1966	12, 1996
5	Jeomorfoloji Dergisi	1969	21, 1998
6	Ege Coğrafya Dergisi	1983	Cilt: 28/ 2, 2019, YDE
7	Bülten	1984	11, 1994
8	Coğrafya Bölümü Dergisi (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi)	1985	39, 2019, YDE
9	Review of the Department of Geography University of Istanbul	1986-1987	5, 1999
10	Coğrafya Araştırmaları Dergisi (Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Coğrafya Bilim ve Uygulama Kolu)	1989	4, 1996
11	Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi	1992	8, 2001
12	Doğu Coğrafya Dergisi	1995	42, 2019, YDE
13	International Journal of Geography and Geography Education (Marmara Coğrafya Dergisi)	1996-1997	40, 2019, YDE
14	Coğrafi Bilimler Dergisi	2003	34, YDE
15	Review of International Geographical Education Online	2011	Cilt: 9/3, 2019, YDE
16	Jeomorfolojik Araştırmalar Dergisi	2018	3, 2019, YDE
*YDE: Yayını devam eden			

Tablo 1. Türkiye’de Yayımlanmış Akademik Coğrafya Dergileri

Türkiye’de Akademik Coğrafya Dergileri

Cemalettin ŞAHİN

Özet

Türkiye’de yayımlanmış akademik coğrafya dergileri, Cumhuriyet dönemi coğrafya literatürünün önemli parçalarından biridir. Bu alanda ilk derginin basıldığı 1943 yılından bugüne kadar çok sayıda bilimsel dergi yayın hayatına başlamış, bunlardan bazıları günümüze kadar varlığını devam ettirmeyi başarmıştır. Ancak bazıları için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Akademik coğrafya dergileri arasında yabancı dilde yayın yapanlar olduğu gibi, coğrafyanın alt disiplinlerine ait dergiler de vardır. Yayın hayatı sona ermiş ve halen yayında olan dergiler vasıtasıyla coğrafya alanında önemli bir literatür ortaya çıkmıştır. Halen yayımlanmakta olan akademik dergiler, coğrafya literatürüne katkı yapmaya devam etmektedir.

Cumhuriyet döneminde yayımlanmış akademik coğrafya dergilerini konu alan çalışmanın temel amacı, bu dönemde çıkmış coğrafya dergilerine ait literatürü ortaya koymak ve alanın süreli yayın geçmişi hakkında bilgi vermektir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Dergi, e-dergi, Akademik dergiler, Coğrafya dergileri, Coğrafya süreli yayın, Coğrafya literatürü.

Academic Journals of Geography in Turkey

Cemalettin ŞAHİN

Abstract

Geography academic journals published in Turkey, it is one of the important parts of the Republican period geography literature. Many scientific journals have started their publications since 1943, when the first journal was published in this field, some of which have survived to this day. However, for some, it is not possible to say the same. Among the academic geography journals, there are those who publish in a foreign language, as well as journals belonging to the sub-disciplines of geography. The publishing life has ended and an important literature has emerged in the field of geography through the journals that are still live. Numerous academic journals, whose publication still continues, continue to contribute to the geography literature.

The main purpose of the study, which covers academic geography journals published in the Republican period, is to reveal the literature of geography journals published in this period and to provide information about the field's periodical publication history.

Keywords: Geography, Journal, Geography journals, Geographical review, Geographical magazines, Geographical journals, e-journals, Journals in geography, Academic journals.